

Cestovní zpráva

Místo: Vídeň, Rakousko

Termín: 23.3 – 1.4. 2009

Účel cesty:

Výzkumný pobyt ve Vídni za účelem zjištění a pořízení kopií dostupné literatury k otázce teorie archivního hodnocení (teorie výběru archiválií)

Účastník cesty:

Mgr. Mikuláš Čtvrtník, 5. oddělení

Zprávu podává:

Mikuláš Čtvrtník

Datum vyhotovení: 7. dubna 2009

Část všeobecná:

Cesta byla zahájena 23. března 2009. Ubytování bylo zajištěno v ubytovacím zařízení Stephanushaus, Ungargasse 38, 1030 Wien. Odjezd z Vídně se uskutečnil 1. dubna vlakem v 15.58.

Část odborná:

Cesta byla podniknuta za účelem prozkoumání dostupné literatury k problematice teorie archivního hodnocení (teorie výběru archiválií) v knihovnách ve Vídni, která není dostupná v českých knihovnách. Cesta byla uskutečněna v rámci specifického záměru na Filozofické fakultě UK č. 224105 (jelikož uspěl současně podaný grantový projekt u GAUKu, bude specifický záměr FF UK převeden na projekt GAUK č. 20209). Veškeré cestovní náklady byly hrazeny z prostředků specifického záměru FF UK.

Klíčovou otázkou výzkumné cesty byla jednak otázka teorie archivního hodnocení, jednak možnost sledování možností propojení archivní teorie a teorie (teorií) historické vědy, především právě co se týče procesu hodnocení v jejich rámci. Je možné vzájemné obohacování archivní teorie a teorie historické vědy v této oblasti?

Byl proveden průzkum několika vybraných knihoven, které se na základě předchozí rešerše ukázaly obsahovat literaturu týkající se teorie archivního hodnocení, zatím v knihovnách v České republice nedostupnou

1) Universitätsbibliothek Wien:

V rámci Universitätsbibliothek Wien lze shledat literaturu týkající se teorie archivního hodnocení především v Hauptbibliothek (Dr. Karl-Lueger-Ring 1, 1010 Wien) a v některých jednotlivých Fachbereichsbibliotheken. Především jsou to Fachbereichsbibliothek Geschichtswissenschaften (Dr. Karl-Lueger-Ring 1, 1010 Wien), Fachbereichsbibliothek Zeitgeschichte (Hanuschgasse 3, 1010 Wien) a knihovna u Institut für Österreichische Geschichtsforschung (Dr. Karl-Lueger-Ring 1, 1010 Wien).

Jako nanejvýš užitečné se opět ukázalo, jak důležité je, když co největší počet svazků je zpřístupněn ve volném výběru a když je zároveň tematicky uspořádán. Význam spočívá jak ve studentském tak také v badatelském efektivnějším využití přístupné literatury. Jde o stav, který je v českých knihovnách bohužel spíše výjimečný (z pražských knihoven se to podařilo například v Knihovně společenských věd T. G. Masaryka v Jinonicích či v Knihovně Evangelické teologické fakulty UK v Praze). Obvykle je takto zpřístupněna nanejvýše jen malá příruční knihovna. Naopak mnohým oborovým knihovnám v rámci vídeňské univerzity se podařilo zpřístupnit většinu svých svazků tematicky (systematicky) uspořádaných ve volném výběru. To je také případ Fachbereichsbibliothek Geschichtswissenschaften a Fachbereichsbibliothek Zeitgeschichte. Bohužel Institut für Österreichische Geschichtsforschung, ač má množství svazků tematicky uspořádaných ve svých místnostech na dr. Karl-Lueger-Ring, nedovoluje návštěvníkovi volný přístup k nim, což potenciál této knihovny značně umenšuje.

Jako příklad literatury k teorii archivního hodnocení, která je přístupná v univerzitní knihovně ve Vídni, uveďme mezi jinými některé publikace německého (nejen) archivního teoretika Roberta Kretzschmara či kanadského teoretika Hugh A. Taylora, jehož publikace jsou v České republice prakticky nedostupné.

2) Nationalbibliothek Wien:

V Nationalbibliothek jsem objevil několik svazků k teorii archivního hodnocení, na které jsem v českých knihovnách nenarazil. Mezi jinými jsou to např. *Essays in memory of Sir Hilary Jenkinson* (ed. by Albert E. J. Hollaender, London 1962), Taylorova *Archival Services and the concept of the user* či publikace vydané Barbarou Craig.

3) Österreichisches Staatsarchiv:

V Österreichisches Staatsarchiv se teorii archivního hodnocení věnují především některé svazky z řady *Veröffentlichungen der Archivschule Marburg*. U nás zatím nedostupné Unger, Stefanie (Hrsg.): *Archivarbeit zwischen Theorie und Praxis*, Marburg 2004, *Veröffentlichungen der Archivschule Marburg* Nr. 41; Hirsch, Volker (Hrsg.): *Archivarbeit – die Kunst des Machbaren*, *Veröffentlichungen der Archivschule Marburg* Nr. 47. Snad nejdůležitější pro teorii archivního hodnocení je však svazek Bischoff, Frank M. (Hrsg.): *Neue Perspektiven archivischer Bewertung*, *Veröffentlichungen der Archivschule Marburg* Nr. 42, který je ovšem v knihovně NA ČR přítomen.

Nakonec je třeba upozornit na sborník příspěvků k otázce archivního hodnocení, sebraných Robertem Kretzschmarem s názvem *Methoden und Ergebnisse archivübergreifender Bewertung* (Verband deutscher Archivarinnen und Archivare e. V. in Zusammenarbeit mit dem Hauptstaatsarchiv Stuttgart, hrsg. v. Robert Kretzschmar, Selbstverlag 2002).

Je na místě upozornit, že publikace k archivní teorii, speciálně také k otázce archivního hodnocení, které lze v roztroušené podobě vyhledat ve vídeňských knihovnách, jsou soustředěné například v knihovně Archivní školy v Marburgu (Bibliothek der Archivschule Marburg). Tato slouží zároveň jako Spezialbibliothek für Archivwissenschaft v Německu. Pro české archiváře či badatele je však Vídeň stále dosažitelnější (do Vídně se lze v rozumné cenové relaci dopravit dvakrát rychleji než do Marburgu, vyjma některých levných letů z Prahy do Marburgu ve velmi brzkých ranních hodinách). Z tohoto hlediska může, byť roztroušená, literatura k teorii archivního hodnocení (výběru) ve Vídni sloužit jako velkou dobrou alternativu.

Dalším plus vídeňských knihoven je velké množství literatury k příbuzným oborům (teorie a metodologie historické vědy), která v Marburgu v takovém rozsahu dostupná není. Jinou alternativou k vídeňským knihovnám je tak samozřejmě Německá Národní knihovna (Deutsche Nationalbibliothek), ať už v pobočce v Lipsku nebo ve Frankfurtu a. M.